

TIJDSHEMA - Tijd voor lezen en taal

Praktische handvatten voor het taallees- en rekenonderwijs zoals deze Kwaliteitskaart zijn te vinden op www.taalpilots.nl en www.rekenpilots.nl.

De rubriek 'implementatiekoffer' bevat alle informatie en handreikingen die in het kader van de Kwaliteitsagenda Primair Onderwijs worden ontwikkeld om het onderwijs in de basisvaardigheden te verbeteren.

De kwaliteitskaarten die zijn ondergebracht op de website www.taalpilots.nl zijn bedoeld om op teamniveau het gesprek te ondersteunen over de betekenis van goed taal/lees onderwijs. De school kan de kwaliteitskaart gebruiken om de eigen situatie aan te spiegelen, verbeterpunten te formuleren en daarop aansluitend gerichte initiatieven te ondernemen.

INLEIDING - voor taal en lezen

Het is belangrijk dat voldoende tijd op het rooster staat en daadwerkelijk wordt besteed aan lezen en taal. De inspectie geeft aan dat de tijd voor taal en lezen ongeveer 8 uur per week zal moeten bedragen. Voor scholen met veel leerlingen met een taalachterstand (scholen in de schoolgroepen 4 tot en met 7) is meer nodig, namelijk 9-10 uur per week.

In de onderstaande overzichten wordt aangegeven hoe de tijd voor lezen en taal per week verdeeld zou kunnen worden over de verschillende onderdelen van lezen en taal. Het gaat hierbij om de tijd voor taal en lezen voor de groep als geheel. De overzichten zijn bedoeld als voorbeeld.

We weten dat leerlingen verschillen in de tijd die ze nodig hebben om het technisch leren lezen onder de knie te krijgen. Sommige kinderen hebben hiervoor wel 6 keer zoveel tijd nodig dan andere kinderen. Risicoleerlingen profiteren van meer en intensieve aandacht door de leerkracht. In aanvulling op de tijd voor de groep als geheel is een richtlijn dat **risicoleerlingen 60 minuten per week extra instructie en begeleide oefening** krijgen. Het gaat hierbij om tijd met de leerkracht die extra instructie en begeleiding geeft.

BASISMODEL - voor taal en lezen
uitgaande van ongeveer 8 uur per week

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
1-2	300 – 480 minuten	Minimaal elke dag een kwaliteitsuur met doelgerichte taalactiviteiten. Belangrijke onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • Beginnende geletterdheid • Fonemisch bewustzijn en letterkennis • Mondelinge taalontwikkeling • Woordenschat Naast de doelgerichte taalactiviteiten in alle activiteiten impliciet aandacht voor taalontwikkeling
3	360 minuten 60 minuten 420 minuten 60 minuten	Aanvankelijk technisch lezen Taal Bij het gebruik van een geïntegreerde methode voor lezen en taal (zoals Veilig leren lezen of Leessleutel) Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
4	150 - 180 minuten 45 - 60 minuten 240 – 300 minuten	Voortgezet technisch lezen Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met leesbegrip en woordenschatontwikkeling Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
5	120 - 150 minuten 60 minuten 45 minuten 240 – 300 minuten	Voortgezet technisch lezen Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ Begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
6	120 minuten	Voortgezet technisch lezen
	60 – 90 minuten	Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ Begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
7-8	30 - 60 minuten	Onderhouden van voortgezet technisch lezen
	90 - 120 minuten	Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ Begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing

VARIATIEMODEL – met extra tijd voor technisch lezen
uitgaande van ongeveer 9 uur per week

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
1-2	300 – 480 minuten	<p>Minimaal elke dag een kwaliteitsuur met doelgerichte taalactiviteiten.</p> <p>Belangrijke onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beginnende geletterdheid • Fonemisch bewustzijn en letterkennis • Mondelinge taalontwikkeling • Woordenschat <p>Naast de doelgerichte taalactiviteiten in alle activiteiten impliciet aandacht voor taalontwikkeling</p>
3	360 minuten 60 minuten 420 minuten 60 minuten 60 minuten	<p>Aanvankelijk technisch lezen</p> <p>Taal</p> <p>Bij het gebruik van een geïntegreerde methode voor lezen en taal (zoals Veilig leren lezen of Leessleutel)</p> <p>Aandacht voor automatiseren en herhalen</p> <p>Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling</p>
4	150 - 180 minuten 60 minuten 45 - 60 minuten 240 – 300 minuten	<p>Voortgezet technisch lezen</p> <p>Aandacht voor automatiseren en herhaald lezen</p> <p>Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met leesbegrip en woordenschatontwikkeling</p> <p>Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing</p>
5	120 - 150 minuten 60 minuten 60 minuten	<p>Voortgezet technisch lezen</p> <p>Aandacht voor automatiseren en herhaald lezen</p> <p>Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling</p>

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
	45 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
6	120 minuten	Voortgezet technisch lezen
	60 minuten	Aandacht voor automatiseren en herhaald lezen
	60 – 90 minuten	Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
7-8	60 minuten	Onderhouden van voortgezet technisch lezen
	90 - 120 minuten	Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ Begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing

**VARIATIEMODEL – met extra tijd voor woordenschat
uitgaande van ongeveer 9 uur per week**

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
1-2	300 – 480 minuten	<p>Minimaal elke dag een kwaliteitsuur met doelgerichte taalactiviteiten.</p> <p>Belangrijke onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beginnende geletterdheid • Fonemisch bewustzijn en letterkennis • Mondelinge taalontwikkeling • Woordenschat <p>Naast de doelgerichte taalactiviteiten in alle activiteiten impliciet aandacht voor taalontwikkeling</p>
3	360 minuten 60 minuten 420 minuten 60 minuten 60 minuten	<p>Aanvankelijk technisch lezen</p> <p>Taal</p> <p>Bij het gebruik van een geïntegreerde methode voor lezen en taal (zoals Veilig leren lezen of Leessleutel)</p> <p>Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling</p> <p>Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling</p>
4	150 - 180 minuten 60 minuten 45 - 60 minuten 240 – 300 minuten	<p>Voortgezet technisch lezen</p> <p>Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling</p> <p>Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met leesbegrip en woordenschatontwikkeling</p> <p>Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing</p>
5	120 - 150 minuten 60 minuten 60 minuten	<p>Voortgezet technisch lezen</p> <p>Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling</p> <p>Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ Begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling</p>

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
	45 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
6	120 minuten	Voortgezet technisch lezen
	60 minuten	Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling
	60 – 90 minuten	Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ Begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
7-8	60 minuten	Onderhouden van voortgezet technisch lezen
	60 minuten	Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling
	90 - 120 minuten	Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing

**VARIATIEMODEL – met extra tijd voor technisch lezen
gecombineerd met woordenschatontwikkeling**
uitgaande van ongeveer 9 uur per week

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
1-2	300 – 480 minuten	Minimaal elke dag een kwaliteitsuur met doelgerichte taalactiviteiten. Belangrijke onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • Beginnende geletterdheid • Fonemisch bewustzijn en letterkennis • Mondelinge taalontwikkeling • Woordenschat Naast de doelgerichte taalactiviteiten in alle activiteiten impliciet aandacht voor taalontwikkeling
3	360 minuten 60 minuten 420 minuten 60 minuten 60 minuten 60 minuten	Aanvankelijk technisch lezen Taal Bij het gebruik van een geïntegreerde methode voor lezen en taal (zoals Veilig leren lezen of Leessleutel) Aandacht voor automatiseren en herhalen Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
4	150 - 180 minuten 60 minuten 60 minuten 45 - 60 minuten 240 – 300 minuten	Voortgezet technisch lezen Aandacht voor automatiseren en herhaald lezen Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met leesbegrip en woordenschatontwikkeling Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
5	120 - 150 minuten 60 minuten 60 minuten	Voortgezet technisch lezen Aandacht voor automatiseren en herhaald lezen Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
	60 minuten	Methode begrijpend lezen Nieuwsbegrip / Kidsweek / begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	45 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
6	120 minuten	Voortgezet technisch lezen
	60 minuten	Aandacht voor automatiseren en herhaald lezen
	60 minuten	Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling
	60 – 90 minuten	Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
7-8	60 minuten	Onderhouden van voortgezet technisch lezen
	60 minuten	Extra aandacht voor woordenschatontwikkeling
	90 - 120 minuten	Begrijpend lezen Methoden/ Nieuwsbegrip/ Kidsweek/ begrijpend lezen binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	240 – 300 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing

Wat willen we bereiken

Doelen op *groepsniveau*:

Doelen op *schoolniveau*:

Wat gaan we doen?

Aandachtspunten op *groepsniveau*:

Wat gaan we doen?

Aandachtspunten op *schoolniveau*:

Colofon

De Kwaliteitskaart *Tijd voor lezen en taal* samengesteld door Mariët Förrer (CPS) en Yvonne Leenders is een uitgave van Projectbureau Kwaliteit.

Het Projectbureau Kwaliteit draagt zorg voor de uitvoering van de Kwaliteitsagenda PO Scholen voor morgen.